

Valorile etice și deontologice ale profesiei de avocat

(The ethical and deontological values of the lawyer profession)

Ramona DUMINICĂ^{1*}, Mihaela DIACONU^{1,2}

¹ Universitatea din Pitești. duminica.ramona@gmail.com

² diaconu_m2005@yahoo.com

*Correspondență: duminica.ramona@gmail.com

Rezumat: În societatea modernă, caracterizată de schimbări la nivel tehnologic, informațional, social și cultural, societate bulversată adesea de mari provocări majore de ordin etic și moral, este esențial ca exercitarea oricărei profesii și, cu atât mai mult a unei profesii juridice, să se fundamenteze pe respectarea unor valori etice și deontologice. Avocații sunt considerați a fi modele de comportament în societate din cele mai vechi timpuri. În consecință, menținerea și creșterea prestigiului profesiei nu se pot realiza fără respectarea unor norme de etică profesională și fără a exista o preocupare permanentă a membrilor acestei profesii pentru atingerea celor mai înalte standarde profesionale și deontologice. Rolul avocatului nu se rezumă doar la reprezentarea clientului său, ci acesta acționează în interesul justiției și al statului de drept, iar valori precum umanismul, profesionalismul, integritatea, demnitatea, buna-credință, ascultarea empatică și respectul reciproc trebuie să-i guverneze activitatea. Pornind de la aceste considerente, prezentul articol urmărește să reafirme importanța respectării normelor de etică și deontologie în exercitarea profesiei de avocat și să analizeze principiile cheie care se aplică profesiei, așa cum sunt creionate în legislația internă prin Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, Statutul profesiei de avocat și Codul deontologic al avocatului român.

Cuvinte cheie: etică, profesia de avocat, deontologie profesională, principii.

Abstract: In a modern society, characterized by technological, informational, social and cultural changes, a society often plagued by major ethical and moral challenges, it is essential that the pursuit of any profession, and even more so of a legal profession, be grounded. on the observance of ethical and deontological values. Lawyers are considered to be role models in society since ancient times. Consequently, maintaining and increasing the prestige of the profession cannot be achieved without respecting the rules of professional ethics and without there being a permanent concern of the members of this profession to achieve the highest professional and deontological standards. The role of the lawyer is not limited to representing his client, but he acts in the interests of justice and the rule of law, and values such as humanism,

Citation: Duminică, R., Diaconu, M. (2022). Valorile etice și deontologice ale profesiei de avocat. *Etică și Deontologie*. 2(1), 38-47. <https://doi.org/10.52744/RED.2022.01.05>

Publisher's Note: RED stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: © 2022 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

professionalism, integrity, dignity, good faith, empathic obedience and mutual respect must govern his work. Based on these considerations, this article aims to reaffirm the importance of respecting the rules of ethics and deontology in the exercise of the legal profession and to analyze the key principles that apply to the profession, as outlined in domestic law by Law no. 51/1995 for the organization and exercise of the legal profession, the Statute of the legal profession and the Deontological Code of the Romanian lawyer.

Keywords: *ethics, profession as lawyer, professional deontology, principles.*

1. Considerații introductive

Schimbările care au avut loc în ultimii ani în sfera tehnologică, informațională, în mediul economic, precum și în toate celelalte domenii de activitate sunt însoțite de modificări semnificative la nivel socio-cultural. Pe de-o parte, lumea modernă este marcată de globalizare și unificare, iar pe de altă parte asistăm la fragmentare și individualism exagerat (Stadniczeńko, 2021, p. 279). Toate aceste elemente își pun amprenta asupra vieții omului modern atât în plan personal, dar și profesional. În fața acestor provocări, acesta tinde să utilizeze orice mijloace pentru atingerea binelui individual, lăsând în plan secund valorile morale.

Această tendință se poate observa și în domeniul avocaturii, profesie nobilă și cu o istorie de peste 2000 de ani, ai cărei reprezentanți se prevalează zilnic de valori, precum: dreptatea, adevărul, libertatea, morala. Tocmai de aceea, un avocat trebuie să fie conștient de menirea sa, de scopul profesiei sale, de faptul că nu este suficient să acumuleze cunoștințe de specialitate, ci este absolut necesar ca în exercitarea profesiei sale să se ghideze după valori etice și deontologice pentru că doar astfel poate crește calitatea și eficiența muncii sale.

Avocații sunt considerați a se afla în centrul administrării justiției, ei sunt cei care au legătură cu părțile, apără drepturile și libertățile acestora, ei argumentează cauza în instanță, acționând nu doar în interesul persoanelor pe care le apără, ci și în interesul justiției, ajutând judecătorul să ajungă la o soluție echitabilă.

În ceea ce îi privește, atât propria comunitate profesională, dar mai ales comunitatea din afara acesteia așteaptă „ceva mai mult” de la aceștia, având în vedere rolul lor esențial în realizarea actului de justiție. Din cele mai vechi timpuri, avocații au fost repere de comportament și moralitate pentru întreaga societate. Afirmția lui Cicero „Domus iurisconsulti totium oraculum civitatis” (Casa jurisconsultului este oracolul întregii cetăți) traversează astfel timpurile, fiind la fel de elocventă și în societatea zilelor noastre.

Retorica lui Cicero își menține actualitatea tocmai prin constanța rolului avocatului, în fața judecătorului, în biroul său unde ascultă și înțelege problema

juridică a clientului său, în respectarea și promovarea aceluiași principii. „Sub semnul unei atare moșteniri, dintotdeauna și cu atât mai mult astăzi, avocații exercită o profesie prin excelență liberală, dar impregnată de o evidentă responsabilitate, deopotrivă, individuală și socială” (Dușu, 2021), după cum s-a afirmat recent într-un studiu de specialitate.

Existența unor standarde de etică profesională și preocuparea permanentă pentru moralitatea persoanelor care exercită această profesie au ca scop conservarea și creșterea prestigiului profesiei, avocatul fiind obligat să acționeze cu bună-credință, în apărarea valorilor profesiei de avocat și ale statului de drept.

În țara noastră, valorile etice și deontologice ale profesiei de avocat se regăsesc atât în Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în 2018, în Statutul profesiei de avocat (2011), dar mai ales în Codul deontologic al avocatului român (2017).

Toate aceste principii reflectate în legislație sunt subsumate îndeplinirii misiunii avocatului în societate, misiune menționată expres în art. 3 alin. 1. din Codul deontologic, respectiv „apărarea, prin toate mijloacele specifice profesiei, a drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale clienților, în vederea aflării adevărului, a înlăturării justiției și a respectării statului de drept.”

Aceste reguli acționează ca un ghid important pentru a asigura o conduită corectă și adecvată în practica de zi cu zi a dreptului.

2. Principiile fundamentale ale profesiei de avocat

Normele de etică profesională stabilesc o serie de coordonate generale după care avocatul trebuie să se ghideze în raporturile pe care le are cu clienții, cu alți avocați, cu magistrații, cu organele judiciare, cu organe și instituții cu atribuții jurisdicționale, precum și cu orice alte entități sau persoane, atât în exercițiul profesiei, dar și în viața sa publică și chiar privată.

Principiile profesiei de avocat constituie valorile pe care se fundamentează avocatul și pe care le apără în exercitarea profesiei, precum și în viața socială. Orice comportament în exercitarea profesiei sau în afara acesteia se va interpreta prin raportare la aceste valori menționate expres în art. 8 alin. 2 din Codul deontologic, respectiv:

- a) Principiul libertății și independenței avocatului,
- b) Principiul legalității și al respectării statului de drept,
- c) Principiul respectării secretului profesional,
- d) Principiul evitării conflictelor de interese,
- e) Principiul demnității, al onoarei și al probității,
- f) Principiul profesionalismului și loialității față de client,
- g) Principiul competenței profesionale,

- h) Principiul respectării confrăților și a tuturor persoanelor cu care avocatul intră în relații profesionale,
- i) Principiul autonomiei și al auto-reglementării profesiei de avocat,
- j) Principiul loialității față de profesia de avocat.

2.1. Principiul libertății și independenței avocatului

Independența este de esența profesiilor liberale (Moroianu, 2007), iar libertatea de exprimare este o condiție intrinsecă a profesiei de avocat. După cum a arătat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, „problema libertății de expresie este legată de independența profesiei de avocat, crucială pentru funcționarea eficientă a administrării echitabile a justiției” (CEDO, Cauza Morice v. Franța, 2015).

Potrivit acestui principiu, în exercitarea profesiei, avocatul este independent și se supune numai legii și reglementărilor profesionale. Libertatea și independența acestuia sunt garantate de lege (art. 1 alin. 1 și art. 2 alin. 1 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat). El este ținut de obligația de a-și exercita profesia potrivit crezului său profesional, liber de orice influență sau presiune, atât din partea terților, cât și față de propriile interese.

Avocatul își va păstra independența față de grupurile de presiune și chiar față de propriul client sau viitor client, în cazul în care convingerile sale nu corespund pretențiilor și cerințelor celui care îi solicită serviciul profesional.

Independența îi permite astfel avocatului să interpreteze și să solicite să se aplice legea într-un anumit caz potrivit credinței sale profesionale, fără a urmări sau a se teme de faptul că va mulțumi sau nemulțumi puterea judecătorească, executivă, legislativă, politică, ierarhică, economică, mass-media sau opinia publică (art. 9 din Codul deontologic al avocatului român, 2017). Potrivit art. 7 alin. 4 din Statutul profesiei de avocat, independența avocatului nu poate prejudicia însă interesele clientului său. Avocatul este dator să dea clientului sfaturi juridice corespunzătoare legii și să acționeze numai în limitele legii, ale statutului profesional și ale codului deontologic, potrivit crezului său profesional.

Pentru susținerile făcute oral sau în scris cu respectarea normelor de deontologie profesională în fața instanțelor de judecată, a altor organe de jurisdicție, a organelor de urmărire penală ori a altor autorități, avocatul nu răspunde disciplinar (art. 7 alin. 5 din Statutul profesiei de avocat, 2011).

În consecință, pentru a putea să-și îndeplinească pe deplin rolul, avocatul trebuie să fie independent și să-și păstreze această independență profesională și intelectuală față de instanțe, autorități publice, puteri economice, colegii de profesie și clienți, independența avocatului fiind considerată „o stare de spirit care dă avocatului curajul și încrederea de a acționa în interesul clientului său” (Căținean, 2021, p. 39).

2.2. Principiul legalității și al respectării statului de drept

Rolul avocatului în statul de drept este unul fundamental, activitatea sa fiind esențială pentru funcționarea eficientă a justiției. Prin profesia pe care o exercită urmărește să facă supremația legii efectivă și să promoveze drepturile omului (Rolul avocatului în statul de drept. Ziua europeană a avocaților, 2018). Prin toate demersurile sale, avocatul va combate tendințele, acțiunile și măsurile totalitariste, specifice statului dictatorial, pledând pentru libertate, transparența procedurilor judiciare și soluții în conformitate cu principiile statului de drept (art. 10 alin. 4 din Codul deontologic al avocatului român, 2017).

Apărarea intereselor clientului său se realizează în conformitate cu legea și cu reglementările profesionale. Asigurarea dreptății constituie scopul final al activității sale profesionale, însă în conformitate cu interesele legitime ale clientului, iar nu obținerea unei soluții favorabile acestuia, cu orice preț, ci doar prin utilizare unor mijloace legale, etice și morale.

2.3. Principiul respectării secretului profesional

Considerat principiu cheie al profesiei de avocat, secretul profesional constituie o garanție a dreptului la apărare al clientului și a dreptului acestuia la un proces echitabil (Oancea, 2018, p. 15). Pentru avocat, secretul profesional este atât un drept, dar și o obligație profesională a acestuia.

Conform art. 10 alin. 1 din Statutul profesiei de avocat orice comunicare sau corespondență profesională între avocați, între avocat și client, între avocat și organele profesiei, indiferent de forma în care a fost făcută, este confidențială. Principalul beneficiar al secretului profesional este clientul. Această obligație a avocatului are nu doar un fundament moral și contractual, ci și un fundament etic, precum și legal, fiind de însăși esența acestei profesiei.

În detaliu, secretul profesional este reglementat de Codul deontologic al avocatului român în art. 11.

Astfel, potrivit acestor dispoziții, obiectul secretului profesional îl constituie toate informațiile și datele de orice tip, în orice formă și pe orice suport, schimbate între avocat și clientul său: chestiunile pentru care o persoană a solicitat asistență juridică, datele privind persoana care a solicitat asistență, contractul dintre avocat și client, procedeele de strategie și tactică ale apărării sau reprezentării, consultațiile date sau destinate clientului, corespondența dintre avocat și clientul său, corespondența profesională dintre avocat și confrății avocați, notițele luate cu ocazia interviului profesional realizat de avocat cu clientul său pentru analiza faptelor, ori a unui dosar judiciar sau a unor documente cu relevanță juridică, suportul material al probelor puse la dispoziția avocatului în interesul pregătirii și realizării apărării, mărturiile primite de avocat în exercitarea profesiei, numele clienților, agenda

profesională a avocatului, documentele financiare și operațiunile bancare ce vizează prestațiile profesionale, informațiile dobândite în legătură cu clientul și, în general, orice aspect ce vizează exercitarea profesiei sau este în legătură cu aceasta. De asemenea, sunt considerate ca fiind confidențiale atât informațiile pe care clientul le-a furnizat avocatului cu titlu confidențial, cât și orice alte informații și probe pe care avocatul le-a obținut prin activitățile proprii desfășurate în legătură cu cauza și care nu sunt cunoscute publicului.

Referitor la momentul nașterii acestei obligații de confidențialitate, din prevederile legale rezultă că ea se naște în faza oricăror comunicări/consultări telefonice, electronice, poștale, preliminare ori în timpul negocierilor cu clientul sau altă persoană împuternicită de client pentru a încheia contractual de asistență juridică și durează nelimitat în timp, chiar și după pierderea calității de avocat (Briciu, 2015, p. 13).

De asemenea, este interzisă înregistrarea fără atenționare prealabilă și fără acordul tuturor părților a convorbirile avute cu clienții, cu părțile adverse sau cu avocații lor, efectuate de avocat personal sau prin orice alt mijloc de comunicare.

Având în vedere caracterul absolut al acestei obligații, ea nu revine doar avocatului titular al cabinetului, ci se extinde asupra asociațiilor, colaboratorilor, în general asupra tuturor celorlalți avocați care fac parte din forma de exercitare a profesiei.

Așadar, avocatul este obligat să garanteze respectarea secretului profesional și de către personalul său, precum și de către orice altă persoană cu care colaborează în desfășurarea activității profesionale.

Cu titlu de excepție, Codul deontologic prevede posibilitatea de divulgare a secretului profesional. Se arată că „în cazuri excepționale, de maximă gravitate, în care păstrarea obligatorie a secretului profesional ar putea provoca prejudicii ireparabile sau nedreptăți flagrante, decanul baroului va sfătui avocatul în scopul de a-i determina conduita potrivit legii și statutului profesiei de avocat, cu prioritate pentru a stabili mijloace sau proceduri alternative de rezolvare a problemei concrete. Consimțământul clientului nu obligă avocatul să dezvăluie secretul profesional și nu scutește avocatul de obligația de păstrare a acestuia” (art. 11 alin. 10 din Codul deontologic al avocatului român, 2017).

Importanța respectării dreptului și a obligației avocatului de confidențialitate a fost confirmată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin mai multe hotărâri pronunțate de-a lungul timpului, conturând astfel la nivelul jurisprudenței sale limitele secretului profesional.

Astfel, în cauza Pruteanu contra României s-a arătat că interceptarea convorbirilor telefonice ale avocatului cu clientul constituie o încălcare a art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței (CEDO, Cauza Pruteanu v. României, 2015). Mai mult, în cauza Iordachi și alții contra

Republicii Moldova s-a constatat că simpla posibilitate ca discuțiile telefonice dintre client și avocatul său să fie interceptate constituie o încălcare a dreptului la viață privată (CEDO, Cauza Iordachi și alții v. Moldova, 2009).

Totodată, în cauza Mancevschi contra Moldovei, s-a statuat că percheziția biroului avocatului are implicații asupra principiului confidențialității avocat-client, iar judecătorul ar trebui să motiveze detaliat autorizarea acestei măsuri și să prevadă măsuri speciale în vederea protecției materialelor protejate de secretul profesional (CEDO, Cauza Mancevschi v. Moldova, 2008).

În consecință, relația de confidențialitate stă la baza libertății individuale într-o societate democratică, asigurând înfăptuirea justiției în interesul general al societății, pe de o parte, și protecția dreptului la apărare, pe de altă parte.

2.4. Principiul evitării conflictelor de interese

Pentru a garanta obligația de păstrare a secretului profesional și principiile independenței și loialității, avocatul trebuie să evite conflictele de interese. Prin urmare, potrivit art. 12 din Codul deontologic al avocatului român avocatul nu poate asista sau reprezenta un client în condițiile în care interesele clientului sunt sau ar putea fi în conflict cu interesele altor clienți ori ale avocatului.

Avocatului i se interzice să pledeze împotriva părții care l-a consultat, în prealabil, în legătură cu aspectele litigioase concrete ale cauzei. Totodată, el trebuie să se abțină să preia un client nou în orice situație în care secretul profesional încredințat de alt client riscă să fie încălcat ori independența avocatului ar putea fi pusă în pericol.

Interdicțiile referitoare la conflictul de interese sunt aplicabile și în ipotezele în care există un asemenea conflict între interesele clientului consultat, asistat sau reprezentat de avocat și interesele clienților pe care același avocat îi reprezintă în cadrul exercițiului altor profesii compatibile cu avocatura.

Interdicțiile vizează și situația în care există un astfel de conflict între interesele clientului consultat, asistat sau reprezentat de avocat și clienții experților și specialiștilor cu care colaborează în exercitarea atribuțiilor sale și acestea se extind și asupra celorlalți avocați care fac parte din forma de exercitare a profesiei.

2.5. Principiul demnității, al onoarei și al probității și principiul profesionalismului și loialității față de client

Demnitatea, onoare, probitatea, profesionalismul și loialitatea sunt valori care trebuie să guverneze activitatea profesională a avocatului. Având în vedere că avocatura este o profesie nobilă, ea implică așadar un comportament corespunzător, pe măsura prestigiului profesiei, din partea reprezentanților ei.

Avocatul trebuie să demonstreze clientului și societății în general că este demn de încrederea care i-a fost acordată și realizează acest lucru prin respectarea principiilor demnității, al onoarei, probității și loialității. Avocatul nu trebuie să facă nimic de natură a aduce atingere reputației sale sau profesiei în ansamblu. În acest sens, Codul Deontologic prevede în art. 13 că avocatul trebuie să se abțină de la conduite care ar putea compromite reputația sa, ori reputația profesiei, precum și încrederea publică în profesia de avocat. Aceste standarde se impun avocatului atât în exercitarea profesiei, cât și în afara ei.

Profesionalismul, conduita demnă, onorabilă și cinstită sunt trăsături de care trebuie să dea dovadă avocatul în exercitarea activității sale.

Regulile de etică și deontologie profesională recomandă avocatului utilizarea celor mai adecvate mijloace pentru susținerea cauzei clientului, evitarea folosirii unor cuvinte, afirmații sau susțineri jignitoare, de natură a aduce atingere demnității părții adverse, colegului preopinent ori altor persoane care au legătură cu cauza ori cu clientul său. În demersurile pe care le întreprinde pentru câștigarea cauzei, precum și în pledoaria sa, avocatul va evita să-l umilească pe adversar, pe colegul preopinent ori vreo altă persoană care are legătură cu cauza (art. 14 din Codul deontologic al avocatului român, 2017).

Față de clientul său, avocatul are obligația de a-l informa onest, de a evalua și cântări în mod corect și realist, împreună cu acesta, șansa de câștig sau riscul de pierdere a cauzei, consecințele conduitei procesuale adoptate, precum și de a îl informa cu privire la evoluția cauzei în mod prompt, loial și în conformitate cu realitatea. Îl va sfătui potrivit convingerii sale intime și îi va atrage atenția, în timp util, asupra tuturor consecințelor previzibile ale demersurilor care urmează a se efectua în cauză.

2.6. Alte principii care guvernează exercitarea profesiei de avocat

În strânsă legătură cu principiile enunțate mai sus se află un alt principiu care contribuie la conturarea eticii profesionale a avocatului, fiind vorba despre respectarea competenței profesionale. Reglementat de art. 15 din Codul deontologic, acest principiu se referă la capacitatea avocatului de a prelua numai cazurile care corespund competențelor sale. Acesta nu va accepta cazuri care îl depășesc din punct de vedere profesional sau care excedează posibilității de a se pregăti în timp util pentru soluționare în interesul clientului.

Ținând cont de faptul că fără pregătire permanentă, documentare corectă, analiza legislației și a practicii judiciare nu este posibilă exercitarea acestei profesii, normele deontologice impun avocatului obligația de a urma formele de pregătire profesională, potrivit legii și statutului.

Un element extrem de important care contribuie la buna administrare a justiției este respectul reciproc între toți participanții la actul de justiție. De aceea, deontologia

profesională impune exercitarea cu bună-credință a profesiei de avocat, în mod onest și respectuos față de toți participanții la actul de justiție (art. 16 alin. 2 din Codul deontologic al avocatului, 2017).

Nu în ultimul rând, principiul autonomiei și al auto-reglementării profesiei de avocat, respectiv principiul loialității față de profesie completează regulile etice și deontologice ale acestei profesii (art. 17 și art. 18 din Codul deontologic al avocatului, 2017).

Această profesie juridică este ferită de intervenționismul statului, atât în privința reglementării interne a profesiei, cât și în activitatea desfășurată de fiecare avocat. Astfel, avocatul va refuza eventuale îndrumări, instrucțiuni, indicații sau recomandări din partea statului și a organelor acestuia ce au ca obiect modalitatea de desfășurare a activității sale, întrucât conceperea apărării, conținutul consultațiilor etc. sunt un atribut suveran al avocatului.

3. Concluzii

Poate mai mult decât alte profesii juridice, avocatura se confruntă frecvent cu unele conflicte de natură morală a căror soluție trebuie căutată în normele de etică și deontologie profesională.

Un avocat trebuie să fie capabil să recunoască și să soluționeze eventualele probleme de ordin moral asociate exercitării profesiei sale, el trebuie să accepte faptul că are sarcina de a influența cultura juridică a societății și primul pas pentru îndeplinirea acestui nobil rol constă în însușirea și aplicarea zi de zi a regulilor de etică și deontologie profesională. Respectarea acestor standarde de etică profesională și preocuparea permanentă pentru moralitatea și competența persoanelor care exercită profesia de avocat au ca finalitate creșterea prestigiului profesiei și este una dintre condițiile îndeplinirii justiției și a respectării statului de drept.

Referințe:

- Briciu, T. (2015) în D. Oancea (coord.). *Legea privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat. Comentariu pe articole*. București: Editura C.H. Beck.
- Căținean, I. T. (2021). Etica profesiei și relația sistemului judiciar cu profesia de avocat. *Jurnalul Baroului Cluj*, nr. 1, 38-40.
- CEDO, Hotărârea din 23 aprilie 2015 în Cauza Morice v. Franța, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154265>
- CEDO, Hotărârea din 3 februarie 2015 în Cauza Pruteanu v. România, (Cererea nr. 30181/05).
- CEDO, Hotărârea din 10 februarie 2009 în Cauza Iordachi și alții v. Republica Moldova, (Cererea nr. 25198/02).
- CEDO, Hotărârea din 7 octombrie 2008 în Cauza Mancevschi v. Republica Moldova, (Cererea nr. 33066/04).

- Codul deontologic al avocatului român, aprobat prin Hotărârea Consiliului UNBR nr. 268/17 iunie 2017.
- Duțu, M. (2021). *Tranziția avocaturii sau avocatura de tranziție*. Pandectele Române, nr. 2.
- Moroianu, Gh. (2007). Principiile ce caracterizează profesiile liberale. *Revista Română de Dreptul Muncii*, nr. 4.
- Oancea, D. (2018). *Valorile deontologice ale profesiei de avocat prin prisma principiilor cuprinse în Codul deontologic al avocatului român*. În R. A. Popa (coord.). *Integritatea în mediul juridic, educational și privat*. (pp. 13-23). București: Editura Ch. Beck.
- Stadniczeńko, J. (2021). The importance of ethics in the legal profession. *Biuletyn Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, t.XVI,18(1), 279-295. <https://doi.org/10.32084/sawp.2021.16.1-16>
- Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în M.Of. nr. 440 din 24 mai 2018.
- Statutul profesiei de avocat, adoptat prin Hotărârea Consiliului UNBR nr. 64/3 decembrie 2011.
- Rolul avocatului în statul de drept. Ziua europeană a avocaților 2018, broșură disponibilă pe https://www.unbr.ro/wp-content/uploads/2018/10/Rolul-avocatului-%C3%AEn-ap%C4%83rarea-statului-de-drept_website.pdf